

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

z dnia 15 lipca 1994 r.

w sprawie znakowania środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych, przeznaczonych do obrotu.

Na podstawie art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 25 listopada 1970 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. Nr 29, poz. 245, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1985 r. Nr 12, poz. 49, z 1989 r. Nr 35, poz. 192 oraz z 1992 r. Nr 33, poz. 144 i Nr 91, poz. 456) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie reguluje, z zastrzeżeniem ust. 2, sprawy znakowania środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych, w opakowaniach jednostkowych, przeznaczonych do obrotu, zwanych dalej „środkami spożywczymi”, sposób informowania o ich składnikach oraz o innych danych, które ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego powinny być podawane do wiadomości konsumenta.

2. Przepisy rozporządzenia nie dotyczą środków spożywczych, przeznaczonych do obrotu bez opakowania, oraz środków spożywczych, pakowanych w miejscach sprzedaży na życzenie konsumenta.

§ 2. 1. Środek spożywczy znakuje się, z zastrzeżeniem ust. 2—5, podając bezpośrednio na opakowaniu, etykiecie lub obwolucie następujące informacje:

- 1) nazwę,
- 2) wykaz występujących w środku spożywczym surowców, łącznie z substancjami dodatkowymi dozwolonymi, stosowanymi w czasie produkcji lub przetwarzania środków spożywczych i obecnych w końcowym produkcie nawet w innej postaci, zwanych dalej „składnikami”,
- 3) datę, do której prawidłowo przechowywany środek spożywczy zachowuje pełne właściwości jakościowe i zdrowotne, zwaną dalej „datą minimalnej trwałości”, lub termin, przed którego upływem środek spożywczy zachowuje przydatność do spożycia, zwany dalej „terminem przydatności do spożycia”,
- 4) zawartość netto lub liczbę sztuk,
- 5) warunki przechowywania — przy znakowaniu terminem przydatności do spożycia oraz w przypadkach, gdy jakość środka spożywczego w istotny sposób zależy od warunków jego przechowywania,
- 6) nazwę i adres producenta,
- 7) nazwę i adres podmiotu gospodarczego paczkującego lub rozlewającego środek spożywczy,
- 8) kraj, w którym wyprodukowano środek spożywczy lub w którym dokonano przetworzenia zmieniającego właściwości środka spożywczego, jeśli jego pominięcie mogłoby wprowadzić w błąd konsumenta,
- 9) sposób użycia, jeżeli brak tej informacji uniemożliwiłby właściwe postępowanie ze środkiem spożywczym,
- 10) poziom substancji smolistych i nikotyny w dymie papierosowym oraz pouczenie o szkodliwości dymu tytoniowego,
- 11) zawartość tłuszczu w przypadku produktów mlecznych,
- 12) moc napoju zawierającego powyżej 1,2% objętościowych alkoholu, wyrażoną w procentach objętościowych,
- 13) klasę jakości lub inny wyróżnik jakości, w przypadku gdy dla środka spożywczego określono klasyfikację jakościową,
- 14) napis „utrwalono radiacyjnie” w przypadku środków spożywczych konserwowanych metodami radiacyjnymi,
- 15) oznaczenie określonej ilości środka spożywczego, otrzymanego z tego samego surowca i w jednakowych warunkach produkcyjnych (partii produkcyjnej), umożliwiające identyfikację tego środka,

- 16) maksymalną zawartość składnika dla środka spożywczego, którego nazwa sugeruje brak tego składnika,
- 17) numer normy, jeżeli wprowadzono obowiązek jej stosowania.

2. Środek spożywczy w opakowaniu jednostkowym, którego największa powierzchnia nie przekracza 10 cm², znakuje się podając następujące informacje:

- 1) nazwę,
- 2) nazwę i adres producenta,
- 3) datę minimalnej trwałości lub termin przydatności do spożycia,
- 4) zawartość netto lub liczbę sztuk,
- 5) zawartość tłuszczu w wypadku wyrobów mlecznych,
- 6) moc napoju zawierającego powyżej 1,2% objętościowych alkoholu, wyrażoną w procentach objętościowych,
- 7) oznaczenie określonej ilości środka spożywczego, otrzymanego z tego samego surowca i w jednakowych warunkach produkcyjnych (partii produkcyjnej), umożliwiające identyfikację tego środka.

3. Mleko i produkty mleczne nie zawierające substancji dodatkowych, w butelkach szklanych wielokrotnego użycia, można znakować na kapslu nazwą środka spożywczego, nazwą producenta, zawartością tłuszczu, terminem przydatności do spożycia wyrażonym cyfrowo (dzień, miesiąc) lub słownie (dzień tygodnia).

4. Napoje alkoholowe o mocy powyżej 18% objętościowych alkoholu w butelkach szklanych o pojemności 0,05 l i 0,1 l można znakować tak jak opakowanie jednostkowe, o którym mowa w ust. 2, z tym że zamiast nazwy i adresu producenta podaje się firmę i miejscowość.

5. Dietetyczne środki spożywcze dodatkowo znakuje się wartością odżywczą.

§ 3. 1. Znakowanie środka spożywczego nie powinno:

- 1) wprowadzać w błąd konsumenta tekstem lub rysunkiem w zakresie istoty środka spożywczego, rodzaju, właściwości, składu, ilości, pochodzenia lub metod produkcji, przypisywania środkowi spożywczemu działania lub właściwości, których nie posiada,
- 2) przypisywać środkowi spożywczemu właściwości zapobiegania lub leczenia chorób lub powoływać się na takie właściwości; nie dotyczy to dietetycznych środków spożywczych oraz wód mineralnych leczniczych,
- 3) zawierać takich określeń, jak „zdrowy”, „bezpieczny” itp.,
- 4) sugerować, że środek spożywczy posiada specjalne właściwości, które w rzeczywistości posiadają wszystkie podobne środki spożywcze.

2. Znakowanie środka spożywczego może zawierać inne określenia, np. „wyprodukowano metodami ekologicznymi”, „wyprodukowano metodami integrowanymi” itp., pod warunkiem posiadania atestu potwierdzającego sposób produkcji.

§ 4. 1. Nazwa środka spożywczego powinna być zgodna z normą, a w razie jej braku, powinna być to nazwa powszechnie przyjęta. Nazwa powinna precyzyjnie informować konsumenta o rodzaju środka spożywczego, umożliwiać odróżnienie od podobnych środków spożywczych oraz zawierać informacje dotyczące procesów technologicznych stosowanych w przetwórstwie, takich jak np. sproszkowany, liofilizowany, zagęszczony, mrożony, wędzony.

2. Oprócz nazwy, o której mowa w ust. 1, środek spożywczy można dodatkowo znakować nazwą firmową lub inną nazwą.

§ 5. 1. Wykaz składników (§ 2 ust. 1 pkt 2) powinien, z zastrzeżeniem ust. 2, wymieniać w malejącej kolejności składniki stosowane w produkcji lub przetwarzaniu środków spożywczych i znajdujące się w końcowym produkcie nawet w innej postaci.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy:

- 1) świeżych owoców, warzyw i ziemniaków — nie obranych i nie rozdrobnionych,
- 2) wody gazowanej, jeżeli jej znakowanie wskazuje na nasycenie dwutlenkiem węgla,
- 3) octu wytworzonego z jednego surowca metodą fermentacyjną,
- 4) serów twarogowych i dojrzewających, masła, fermentowanego mleka i śmietany, śmietanki i napojów mlecznych, jeżeli do ich wytworzenia użyto tylko składników mleka, enzymów i drobnoustrojów niezbędnych w procesach przetwórczych lub soli niezbędnej do produkcji serów,
- 5) jednoskładnikowych środków spożywczych,
- 6) wyrobów tytoniowych,
- 7) piwa, wina i wódek, z wyjątkiem wykazu substancji dodatkowych dozwolonych.

3. Jeżeli składnik stanowi produkt złożony i znajduje się w środku spożywczym w ilości większej niż 25% produktu, należy obok nazwy podać jego składniki.

4. Jeżeli znakowanie środka spożywczego wskazuje na wysoką lub niską zawartość składnika, należy obok nazwy składnika podać odpowiednio jego minimalną lub maksymalną zawartość.

5. Substancje dodatkowe dozwolone, dodane do środka spożywczego, należy znakować nazwą funkcji technologicznej i specyficzną nazwą lub symbolem, zgodnie z przepisami o substancjach dodatkowych dozwolonych i zanieczyszczeniach technicznych w środkach spożywczych i używkach.

6. Zawartość w środku spożywczym dozwolonych syntetycznych substancji aromatycznych, barwników organicznych i substancji konserwujących należy ponadto odpowiednio znakować „syntetycznie aromatyzowane”, „syntetycznie barwione”, „konserwowane chemicznie”.

7. Nie jest konieczne znakowanie substancji dodatkowych dozwolonych, których obecność wynika z tego, że były one zawarte w jednym ze składników środka spożywczego, pod warunkiem, że nie pełnią funkcji technologicznych w końcowym produkcie.

8. Zawartość w środku spożywczym naturalnych substancji aromatycznych i naturalnych barwników organicznych oraz aromatów i barwników identycznych z naturalnymi może być znakowana dodatkowo innymi określeniami jak np: „naturalnie aromatyzowane”, „naturalnie barwione”, „aromatyzowane substancjami identycznymi z naturalnymi”, „barwione barwnikami identycznymi z naturalnymi”.

9. Do nazw składników stosuje się przepis § 4 ust. 1.

§ 6. 1. Środki spożywcze znakuje się, z zastrzeżeniem ust. 2, datą minimalnej trwałości lub terminem przydatności do spożycia, z tym że środki spożywcze nietrwałe mikrobiologicznie, łatwo psujące się oraz dietetyczne środki spożywcze i środki spożywcze dla niemowląt i dzieci do lat trzech znakuje się terminem przydatności do spożycia.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy następujących środków spożywczych:

- 1) świeżych owoców, warzyw i ziemniaków — nie obranych i nie rozdrobnionych,
- 2) win i miodów pitnych,
- 3) napojów o zawartości objętościowej powyżej 10% alkoholu,
- 4) cukru,
- 5) octu,
- 6) soli, z wyjątkiem soli jodowanej,
- 7) tytoniu i wyrobów tytoniowych.

3. Datę minimalnej trwałości środka spożywczego znakuje się cyfrowo i poprzedza wyrazami:

- 1) „najlepiej spożyć przed...”, jeżeli jest podawany dzień i miesiąc — dla środka spożywczego o trwałości nie przekraczającej 3 miesięcy lub
- 2) „najlepiej spożyć przed końcem...”, jeżeli jest podawany miesiąc i rok — dla środka spożywczego o trwałości od 3 do 18 miesięcy lub rok dla środka spożywczego, którego trwałość przekracza 18 miesięcy. Środek spożywczy po upływie daty minimalnej trwałości nie może być przeznaczony do obrotu.

4. Termin przydatności do spożycia znakuje się pełną datą cyfrową (dzień, miesiąc, rok), poprzedzoną wyrazami „należy spożyć przed...”. Po upływie terminu przydatności do

spożycia, środek spożywczy nie może być przeznaczony do obrotu i do spożycia.

5. Jeżeli nie jest możliwe ze względów technicznych oznaczenie na opakowaniu po określeniu słownym daty cyfrowej, należy umieścić informację, w jakim miejscu opakowania znajduje się data; miejsce to powinno być widoczne bez otwierania opakowania.

6. Dopuszcza się znakowanie datą minimalnej trwałości lub terminem przydatności do spożycia (zależnie od rodzaju środka spożywczego) oraz oznaczenie partii produkcyjnej na opakowaniach zbiorczych firmowych, pod warunkiem sprzedaży detalicznej bezpośrednio z tych opakowań:

- 1) gumy do żucia, lodów formowanych, aromatów do ciast, drobnych trwałych wyrobów cukierniczych typu lizaki itp.,
- 2) środków spożywczych o masie netto do 50 gramów, takich jak kostki bulionowe, serki topione, masło ekstra itp.

7. Opakowania jednostkowe masła przeznaczonego do przechowywania w chłodniach znakuje się datą produkcji (dzień, miesiąc, rok) oraz określeniem „masło chłodnicze”. Wprowadzenie masła chłodniczego do obrotu poprzedza się podaniem na opakowaniach zbiorczych daty minimalnej trwałości.

§ 7. 1. Zawartość netto środka spożywczego znakuje się w jednostkach wagowych lub objętości.

2. Jeżeli opakowanie środka spożywczego zawiera dwie lub więcej jednakowych porcji tego samego produktu, na opakowaniu podaje się, z zastrzeżeniem ust. 3, zawartość netto porcji i liczbę porcji.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli liczba porcji jest widoczna i łatwa do policzenia, a z zewnątrz wyraźnie widać znakowanie zawartości netto przynajmniej jednej porcji.

4. Na opakowaniu środka spożywczego w zalewie należy podać jego zawartość netto po oddzieleniu zalewy.

§ 8. 1. Znakowanie środka spożywczego wartością odżywczą powinno określać wartość energetyczną oraz zawartość składników odżywczych; szczegółowe zasady znakowania środka spożywczego wartością odżywczą określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

2. Jeżeli witaminy i składniki mineralne zawarte w 100 g/100 ml środka spożywczego przekraczają 5% zalecanego dziennego spożycia, na opakowaniu oznacza się ilości witamin i składników mineralnych według wykazu stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 9. 1. Znakowania środka spożywczego dokonuje się w języku polskim w sposób czytelny, zrozumiały, widoczny i nieusuwalny.

2. Jeżeli znakowanie podane jest w języku obcym, niezbędne jest dodatkowe znakowanie, z zastrzeżeniem ust. 3, w języku polskim.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy:

- 1) sprowadzanych z zagranicy win, wódek, piwa, kawy, herbaty, wyrobów tytoniowych w opakowaniach firmowych (z wyjątkiem pouczenia o szkodliwości palenia tytoniu oraz poziomu substancji smolistych i nikotyny),
- 2) środków spożywczych, o których mowa w pkt 1, wyprodukowanych na eksport, a skierowanych do obrotu krajowego.

§ 10. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 maja 1993 r. w sprawie znakowania środków spożywczych, używek i substancji

dodatkowych dozwolonych, przeznaczonych do obrotu (Dz. U. Nr 48, poz. 221).

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia, z tym że środki spożywcze:

- 1) z dotychczasowym znakowaniem, w tym również stosowanym do dnia 11 lipca 1994 r. na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w § 10 — mogą znajdować się w obrocie do dnia 31 lipca 1995 r.,
- 2) znakowane w językach obcych, bez dodatkowego znakowania w języku polskim — mogą znajdować się w obrocie do dnia 31 lipca 1995 r.

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej:

A. Śmietanko

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 15 lipca 1994 r. (poz. 402)

Załącznik nr 1

ZNAKOWANIE ŚRODKA SPOŻYWCZEGO WARTOŚCIĄ ODŻYWCZĄ

1. Znakowanie środka spożywczej wartością odżywczej powinno określać:

- 1) wartość energetyczną (w kJ i kcal),
- 2) zawartość białka (obliczona jako wynik przemnożenia zawartości azotu ogólnego, oznaczonego metodą Kjeldahla przez współczynnik przeliczeniowy 6,25, chyba że w normie produktu lub w normie metodycznej podany jest inny przelicznik), tłuszczu całkowitego (włączając fosfolipidy) i węglowodanów (węglowodany metabolizowane, włączając alkohole wielowodorotlenowe).

2. Znakowanie środka spożywczej wartością odżywczej może określać również takie składniki, jak:

- 1) skrobia,
- 2) cukry (wszystkie cukry proste i dwucukry zawarte w środku spożywczym, z wyjątkiem alkoholi wielowodorotlenowych),
- 3) błonnik pokarmowy (składniki produktów typu wielocukry nieprzyswajalne przez człowieka),
- 4) kwasy tłuszczowe nasycone (kwasy tłuszczowe bez podwójnych wiązań),
- 5) kwasy tłuszczowe jednonienasycone (kwasy tłuszczowe z jednym podwójnym wiązaniem w pozycji cis),
- 6) kwasy tłuszczowe wielonienasycone (kwasy tłuszczowe z izolowanymi podwójnymi wiązaniami w pozycji cis),
- 7) sól,

8) składniki mineralne i witaminy zawarte w środku spożywczym w ilości nie mniejszej niż 5% zalecanego dziennego spożycia.

3. Przy znakowaniu środka spożywczej wartością odżywczej należy podać składniki wymienione w ust. 1 i 2, które są przedmiotem określeń żywieniowych. Jeżeli podana jest ilość kwasów tłuszczowych jedno- lub wielonienasyconych, należy również podać ilość kwasów tłuszczowych nasyconych.

4. Wartość energetyczną środka spożywczej określa się stosując następujące współczynniki:

1) węglowodany	— 17 kJ/g i 4 kcal/g,
2) białko	— 17 kJ/g i 4 kcal/g,
3) tłuszcze	— 37 kJ/g i 9 kcal/g,
4) etanol	— 29 kJ/g i 7 kcal/g,
5) kwasy organiczne	— 13 kJ/g i 3 kcal/g.

5. Wartość energetyczna i zawartość składników odżywczych powinny być wyrażone w następujących jednostkach:

1) wartość energetyczna	— kJ i kcal,
2) białko	— gramy,
3) węglowodany	— gramy,
4) tłuszcze	— gramy,
5) błonnik pokarmowy	— gramy,

- 6) sól — gramy,
 7) witaminy i składniki mineralne — jednostki zgodne z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia.

6. Wartość energetyczną oraz zawartość składników należy podawać w przeliczeniu na 100 g lub 100 ml środka spożywczego bądź — jeśli opakowanie zawiera tylko jedną porcję środka spożywczego, mniejszą niż 100 g lub 100 ml — w przeliczeniu na tę porcję, gdy określona jest liczba porcji zawarta w opakowaniu.

7. Przy znakowaniu środka spożywczego wartością odżywczą należy podawać zawartość:

- 1) skrobi lub cukrów — według następującego wzoru:

węglowodany	—	..... g,
w tym:		
skrobia	—	..... g,
cukry	—	..... g,

- 2) kwasów tłuszczowych — według następującego wzoru:

tłuszcz	—	..... g,
w tym:		
kwasów tłuszczowych nasyconych	—	..... g,
kwasów tłuszczowych jednonienasyconych	—	..... g,
kwasów tłuszczowych wielonienasyconych	—	..... g.

8. W ramach znakowania wartością odżywczą powinny być podawane wartości średnie, ustalone na podstawie:

- 1) analizy środka spożywczego dokonanej przez producenta lub
- 2) obliczenia wykonanego z uwzględnieniem składu recepturowego i danych z tabel składu oraz wartości odżywczej środków spożywczych.

9. Znakowanie dotyczące wartości odżywczej powinno być podane, jeśli to możliwe, w formie tabeli.

Załącznik nr 2

WYKAZ DEKLAROWANYCH WITAMIN I SKŁADNIKÓW MINERALNYCH I ICH ZALECANE SPOŻYCIE DZIENNE

Witamina A	ug	800	Witamina B ₁₂	ug	1
Witamina D	ug	5	Biotyna	mg	0,15
Witamina E	mg	10	Kwas pantotenowy	mg	6
Witamina C	mg	60	Wapń	mg	800
Tiamina	mg	1,4	Fosfor	mg	800
Ryboflawina	mg	1,6	Żelazo	mg	14
Niacyna	mg	18	Magnez	mg	300
Witamina B ₆	mg	2	Cynk	mg	15
Folacyna	ug	200	Jod	ug	150